

Akademik maqsadlar uchun ingliz tilini o'qitishning nazariy asoslari

*Ibodullayeva Maftuna Habibullo qizi,
maftunaibodullayeva722@gmail.com
Samarqand davlat chet tillar instituti, o'qituvchi*

Annotatsiya. Ushbu bitiruv loyiha ishi akademik maqsadlar uchun ingliz tilini o'qitish mavzusiga bag'ishlangan bo'lib, uning nazariy va amaliy jihatlarini o'rganadi. Ish akademik ingliz tilining tushunchasi va uning bugungi kunda global ta'lim jarayonidagi ahamiyatini tahlil qiladi. Shuningdek, ingliz tilini akademik maqsadlarda o'qitish bo'yicha ilmiy-nazarsiy yondashuvlar, til ko'nikmalarining akademik muvaffaqiyatdagi roli haqida ma'lumot beradi. Loyihada ingliz tilini akademik maqsadlarda o'qitish uchun o'quv dasturlarini tuzish, rejalashtirish va darslarni samarali tashkil etish bo'yicha amaliy tavsiyalar keltirilgan. Ushbu ish, talabalar tomonidan akademik ingliz tilini mukammal o'rganishga va ilmiy yoki professional muloqotda muvaffaqiyatli ishlashga yo'naltirilgan.

Kalit so'zlar: akademik ingliz tili, yangi metodlar, ilmiy tadqiqot tili, simelekt, ko'nikmalar, EAP, akademik insho, innovatsion mashg'ulotlar

Theoretical foundations of teaching English for academic purposes

*Ibodullayeva Maftuna Habibullo kizi,
maftunaibodullayeva722@gmail.com
Samarkand State Institute of Foreign Languages, teacher*

Annotation. The graduation project work focuses on teaching English for academic purposes, exploring both theoretical and practical aspects of the subject. It examines the concept of academic English and its significance in today's global educational context. The study presents various scientific and theoretical approaches to teaching English for academic purposes, emphasizing the role of language skills in academic success. It also delves into the practical aspects of developing curricula and lesson planning for academic English, providing methods for effective classroom organization and teaching strategies. This work is aimed at improving students' proficiency in academic English and preparing them for advanced studies or professional communication in English.

Key words: academic English, new methods, scientific research language, simlect, skills, EAP, academic essay, innovative training

Теоретические основы преподавания английского языка в академических целях

*Ибодуллаева Мафтуна Хабибуллаевна
maftunaibodullayeva722@gmail.com
Самаркандский государственный
институт иностранных языков, преподаватель*

Аннотация. Выпускная проектная работа направлена на преподавание английского языка в академических целях, изучая как теоретические, так и практические аспекты предмета. В нем рассматривается концепция академического английского языка и его значение в современном глобальном образовательном контексте. В исследовании представлены различные научные и теоретические подходы к преподаванию английского языка в академических целях, подчеркивая роль языковых навыков в академических успехах.

Он также углубляется в практические аспекты разработки учебных программ и планирования уроков академического английского языка, предоставляя методы эффективной организации занятий и стратегии обучения. Данная работа направлена на повышение уровня владения студентами академическим английским языком и подготовку их к углубленному обучению или профессиональному общению на английском языке.

Ключевые слова: академический английский, новые методы, язык научных исследований, симлект, навыки, EAP, академическое эссе, инновационное обучение.

Ingliz tili hozirgi davrda xalqaro aloqa tili (lingua franca) sifatida alohida ahamiyat kasb etib, global miqyosda ta'lim, tadqiqot va kasbiy muloqotning ajralmas qismiga aylangan. Shu bois ingliz tilini o'rgatish va o'rganish jarayonida maxsus yo'nalishlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Akademik maqsadlar uchun ingliz tili (EAP) va kasbiy maqsadlar uchun ingliz tili (EOP) bu borada eng muhim bo'limlar sifatida qaraladi. Ayniqsa, EAP va ESP (Maxsus maqsadlar uchun ingliz tili)ning yetakchi subyektlaridan biri sifatida nazariy va amaliy tadqiqotlar markazida turibdi. Ushbu bobda EAP ning tarixi, tasnifi va zamonaviy pedagogik tashabbuslar bilan bog'liqligi, shuningdek, ingliz tilining xalqaro aloqa tili sifatida rivojlanishi va «similektlar» kabi tushunchalar EAPga qanday ta'sir ko'rsatishi tahlil qilinadi. (Andy Gillett & Liz Wray, 2002)

Ingliz tilini akademik maqsadlar uchun o'qitish (English for Academic Purposes - EAP) bu, talabalarga o'zlarining akademik faoliyatida samarali ishlashlari uchun zarur bo'lgan ingliz tili ko'nikmalarini (eshitish, gapirish, o'qitish, yozish) o'rgatishga qaratilgan maxsus til o'rgatish sohasidir. Ushbu turdagi til o'qitish o'quvchilarning fan, ta'lim va tadqiqot sohasidagi ehtiyojlarini qondirishga yo'naltiriladi. EAP doirasida tinglab tushunish, o'qish, yozish va nutq ko'nikmalarini rivojlantirish bilan birga, ilmiy izlanishlar olib borish, akademik insho yozish va ma'ruzalar tayyorlashga oid ko'nikmalarni shakllantirishga e'tibor qaratiladi. T. Dudley va M. St. Johnning (Dudley-Evans, T., St John, 1998) mashhur tasnifiga ko'ra, ESP (maxsus maqsadlar uchun ingliz tili) ning ikki asosiy yo'nalishi mavjud: Akademik maqsadlar uchun ingliz tili (EAP) va Kasbiy maqsadlar uchun ingliz tili (EOP).

EAP o'z navbatida quyidagi yo'nalishlarga bo'linadi:

-fan va texnologiyalar uchun ingliz tili;

-tibbiyot uchun ingliz tili;

-huquqiy maqsadlar uchun ingliz tili; boshqaruv, fan va iqtisod uchun ingliz tili. EOP esa ikki asosiy bo'limni o'z ichiga oladi: Kasbiy maqsadlar uchun ingliz tili (tibbiyot va biznes uchun ingliz tili) va Kasbga oid ingliz tili (kasbga tayyorgarlik uchun ingliz tili va kasbiy ingliz tili).

Biroq, ushbu tasnif to'liq emas, chunki EOP, ingliz tilidan xalqaro muloqot vositasi sifatida foydalanadigan har qanday insoniy kasbni qamrab olishi mumkin. Shu sababli, ko'plab ta'lim resurslari aviatsiya uchun ingliz tili, turizm va mehmonxona sohasida ingliz tili, hamshiralik ishi uchun ingliz tili, hattoki call-markazlar uchun ingliz tili kabi sohalarga qaratilgan. EAP doirasida esa maxsus yo'nalishlar, masalan, adqiqot nashrlari uchun ingliz tili (ERPP) va Ilmiy ish va dissertatsiya yozuvi uchun ingliz tili kabi sohalar paydo bo'lgan.

Shuningdek, EAP va EOP o'rtasidagi farq aniq emas, chunki oliy ta'lim kontekstida amalga oshiriladigan ishlarning katta qismi aslida professional hayotga tayyorgarlik bo'lib, uni EOP deb ham tasniflash mumkin, lekin ilmiy-rasmiy jihatdan EAP deb ataladi EAP ba'zan umumiy akademik maqsadlar uchun ingliz tili (EGAP) va maxsus akademik maqsadlar uchun ingliz tili (ESAP) ga bo'linadi: EGAP barcha ta'lim sohalaridagi talabalar uchun akademik ingliz tilini o'rgatishga qaratilgan bo'lsa, ESAP alohida bir fan yo'nalishiga qaratiladi (ALTE, 2002) Bundan tashqari, bu ikki yo'nalish talabalar darajasiga ko'ra ham farqlanadi: EGAP asosan bakalavr talabalariga mo'ljallangan, ESAP esa magistratura va doktorantura talabalarining ehtiyojlariga moslashgan.

"EAP" atamasi birinchi marta 1975-yilda Britaniya Kengashi tomonidan qo'llangan va 1997-yilga kelib AQShda ham keng tarqalgan Dastlab (1970-80-yillar) EAP asosan fan va texnologiyalar

uchun ingliz tili bilan bog'liq edi. Bu yo'nalish taniqli olimlar J. Swales, C. Bazerman, M.A.K. Halliday tomonidan keng tadqiq qilingan. (Flowerdew, J, 2009) Bugungi kunda uning ko'lami kengayib, gumanitar va ijtimoiy fanlarning diskursini tahlil qiluvchi nashrlar soni ortmoqda (e'tibor bering, bu yo'nalishlar Dudley-Evans va St. Johnning 1998-yilgi tasnifida ko'rsatilmagan). Biroq, faqat "aniq fanlar" bilan shug'ullanadigan ba'zi tadqiqotchilar ESTni (Fan va Texnologiyalar uchun ingliz tili) EAP bilan tenglashtirishadi (Dudley-Evans, T., St John, 1998)

Akademik maqsadlar uchun ingliz tili (EAP) 1980-yillarning boshlarida maxsus maqsadlar uchun ingliz tili (ESP)ning bir bo'lagi sifatida shakllangan. Ushbu yo'nalish ingliz tili o'qitilishini akademik muhitning lingvistik talablari asosida tashkil etadi va ta'limni umumiy emas, balki aniq maqsadlarga mos ravishda moslashtiradi. So'nggi yillarda EAPga qiziqish ortib bormoqda. Bu qiziqish madaniyatlararo xabardorlik va xalqaro til (ELF) sifatida ingliz tiliga bo'lgan ehtiyojning ortishi bilan bog'liq. EAP o'quvchilarga ingliz tilida o'qish yoki tadqiqot qilishda yordam berishdan iborat bo'lganligi sababli, u akademik kommunikativ amaliyotning keng doirasini qamrab oladi, jumladan:

- universitetgacha, bakalavriat va aspiranturada o'qitish (materillarni loyihalashdan ma'ruzalar to sinf faoliyatigacha)

- sinfdagi o'zaro munosabatlar (qo'llanmalar, fikr-mulohazalar, seminar muhokamalari)

- tadqiqot janrlari (jurnal maqolalari, konferensiya maqolalari, grant takliflari)

- yozish ko'nikmasining turlari (topshiriqlar, imtihonlar, dissertatsiyalar).

EAP - bu ta'lim yondashuvi va ko'pincha umumiy ingliz tili o'qitish kurslariga qarama-qarshi bo'lgan til o'qitish yo'nalishi: EAP uchun boshlang'ich nuqta til emas, balki o'quvchi va ularning holatidir; EAP kurslari ko'proq o'qish va yozishga qaratilgan, ko'plab umumiy ingliz tili kurslari esa gapirish va tinglashga qaratilgan; EAP kurslari umumiy ingliz tili kurslarida o'qitiladigan suhbat va ijtimoiy janrlardan ko'ra rasmiy, akademik janrlarni o'rgatishga moyildir. Gillett va Wray (Andy Gillett & Liz Wray, 2002) ga ko'ra, EAP ELTning amaliy bo'limi bo'lib, unda "EAP o'qituvchisining roli talabalarga nima kerakligini, ularning akademik kurslarida nima qilishlari kerakligini (ya'ni maqsadli ehtiyojlari uchun) va yordam berishdan iborat. Ushbu kurs mavjud vaqt ichida to'rt til ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi."

Shuning uchun maqsadli ehtiyojlarni tahlil qilish EAP kurslarini loyihalash va o'qitishning boshlang'ich nuqtasidir. Buning asosida EAP o'qituvchisi yoki kurs dizayneri mavjud resurslarni baholashga va tegishli o'quv rejasini va metodologiyasidan foydalanishga olib keladigan kurs maqsadlarini belgilashi mumkin. Keyinchalik o'quv rejasini amalga oshirish kursni uning samaradorligi nuqtai nazaridan baholashga olib keladi.

Ko'pgina EAP kurslari mashg'ulotlardan oldingi kurslar bo'lib, ularni talabalar asosiy akademik ta'limni boshlashdan oldin oladilar. Ba'zi tayanch kurslari quyi darajadagi talabalarni oliy ta'limga kirishga tayyorlash uchun mo'ljallangan. Talabalar asosiy o'quv kurslarini o'tayotganda sessiya ichidagi kurslar o'tkaziladi. EAP o'qitish talabalarga bir ta'lim madaniyatidan boshqasiga o'tishga yordam berishni o'z ichiga oladi. Bu ikkala madaniyatni va ular qadrlaydigan til va o'rganish ko'nikmalarini tushunishni talab qiladi.

Bugungi kunda akademik maqsadlar uchun ingliz tilini o'rganishning dolzarbligi xalqaro ta'lim maydonida ortib bormoqda. Xorijiy universitetlarda ta'lim olish, xalqaro ilmiy konferensiyalarda ishtirok etish va ilmiy maqolalarni chop etish uchun EAP ko'nikmalariga ega bo'lish talab etiladi. Bundan tashqari, xalqaro ta'lim muassasalari va grant dasturlari ingliz tilini bilish darajasini talab qiladi. Shu sababli, Yevropada ko'plab ta'lim muassasalari o'quv dasturlarida EAP kurslarini joriy etmoqda.

Dunyodagi ko'plab nufuzli universitetlarda EAP dasturlari muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda. Buyuk Britaniya, AQSh, Kanada va Avstraliya kabi davlatlarda xalqaro talabalarga EAP kurslari taklif qilinadi. Bu kurslar orqali talabalarning ingliz tili ko'nikmalari rivojlantirilib, ularga universitet darajasida o'qishga tayyorlanish imkoniyati yaratiladi. Mahalliy ta'lim tizimlarida ham EAP

dasturlari joriy etilib, talabalar xalqaro standartlarga mos ravishda til o'rganish imkoniyatiga ega bo'lishmoqda. Oliy ta'lim muassasalarida EAP kurslarining kiritilishi talabalarni xalqaro miqyosdagi ilmiy faoliyatga tayyorlashda muhim rol o'ynaydi.

Ingliz tili xalqaro aloqa vositasi sifatida va «similekt» tushunchasi

Bugungi kunda ingliz tilida so'zlashuvchi ikkinchi til (L2) vakillari dunyo bo'ylab ona til (L1) so'zlashuvchilaridan son jihatdan oshib ketgani sababli, ingliz tili tarixda misli ko'rilmagan darajada birinchi global *lingua franca* (xalqaro aloqa tili)ga aylandi (Bizzel, P, 1999) Bu fakt ingliz tilini o'rgatish manzarasiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi va ELF (Ingliz tili xalqaro aloqa vositasi sifatida) fenomenini tadqiqotning asosiy yo'nalishiga aylantirdi.

ELF odatda «turli ona tillariga ega bo'lgan odamlar o'rtasida aloqa vositasi sifatida tanlangan va ko'pincha yagona variant sifatida ishlatiladigan ingliz tilining har qanday qo'llanilishi» sifatida aniqlanadi (Flowerdew, J, 2009) Ushbu ta'rif ona tilida so'zlashuvchilarni ham istisno qilmaydi, chunki ular ELFDan xalqaro aloqa uchun qo'shimcha til sifatida foydalanishlari mumkin (va uning ba'zi qoidalarini qabul qilishlari mumkin). A. Mauranen ELFni «similektlar» bilan bog'laydi — bu atama u tomonidan turli birinchi til so'zlashuvchilari tomonidan ishlatiladigan til xilma-xilligini (bu holatda, ingliz tilini) belgilash uchun kiritilgan bo'lib, u turli tillarning kesishuv transferidan kelib chiqadi. Similektlar ba'zida «Chinglish», «Finglish», «Dunglish» kabi mahalliy laqablar bilan ataladi va ularning gibrid tabiatini aks ettiradi. ELF turli similektlar o'rtasidagi ikkinchi darajali aloqa tili bo'lib, murakkab o'z-o'zini tashkil qiluvchi tizimni ifodalaydi. ELFdagi muloqot turli gibridlarni o'z ichiga olishi mumkin va bu o'ta murakkab til aloqasiga olib keladi. ELFning ko'p tilli tabiatini J. Jenkins (Alderson, J. C., Krahnke, K. J. Standfield, 1987) tomonidan taklif qilingan «Ko'p tilli xalqaro aloqa vositasi sifatida ingliz tili» tushunchasida yanada ravshan aks ettiriladi. «Xalqaro aloqa vositasi sifatida ingliz tili»ning asosiy ajratuvchi xususiyati ona va notabiiy so'zlashuvchilar o'rtasidagi farq emas, balki mavjud til xilma-xilliklari orasida o'tish qobiliyatiga ega bir va ko'p tilli so'zlashuvchilar o'rtasidagi farqdir.

Ushbu bobda akademik maqsadlar uchun ingliz tili (EAP) ning nazariy asoslari, rivojlanish tarixi va hozirgi pedagogik yondashuvlari haqida keng qamrovli tahlil taqdim etildi. EAP, ingliz tilini o'rgatishning maxsus bir yo'nalishi bo'lib, talabalarga akademik faoliyatda muvaffaqiyatli ishlash uchun zarur bo'lgan til ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Ingliz tili hozirgi kunda global miqyosda xalqaro aloqa tili (*lingua franca*) sifatida alohida ahamiyat kasb etib, akademik, ilmiy, va kasbiy sohalarda zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'rgatish uchun keng qo'llaniladi. Bu esa EAP ning ta'lim jarayonidagi muhim o'rni va uning o'quvchilarga beradigan foydalari haqida chuqur tushuncha hosil qiladi.

EAP, ESP (Maxsus maqsadlar uchun ingliz tili)ning bir bo'limi sifatida, akademik sohalarda, ilmiy izlanishlar olib borishda va universitet darajasida muvaffaqiyatli o'qish uchun talabalar bilan ishlaydi. EAP kurslari o'quvchilarga notanish ilmiy sohalarda o'qish, ilmiy maqolalar yozish, ma'ruzalar tayyorlash va akademik muloqotlarda ishtirok etish uchun zarur bo'lgan til ko'nikmalarini o'rgatadi. T. Dudley va M. St. John (Dudley-Evans, T., St John, 1998) ning tasnifiga ko'ra, EAP fanni va texnologiyalarni, huquqni, tibbiyot va boshqalarni o'rgatishga qaratilgan bo'lishi mumkin. Shuningdek, EAP va EOP (Kasbiy maqsadlar uchun ingliz tili) o'rtasidagi farq, oliy ta'limning turli bosqichlarida, talabalar ehtiyojlariga qarab o'zgaradi. EAP, umuman olganda, bakalavriat va magistratura bosqichidagi talabalar uchun qo'llanilsa, EOP esa aynan kasbiy faoliyat uchun kerakli ko'nikmalarni o'rgatadi.

Bundan tashqari, EAP va EOP o'rtasidagi chegara doimo aniqlanmagan. Ba'zan akademik maqsadlar uchun ingliz tilini o'rgatish (EGAP) va maxsus akademik maqsadlar uchun ingliz tili (ESAP) ga bo'linadi, bu farq bakalavriat va magistratura talabalariga taalluqli bo'ladi. EAP dasturlari xalqaro ilmiy konferensiyalarda ishtirok etish, ilmiy maqolalar yozish, va o'zaro akademik aloqalar o'rnatish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'rgatishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda ko'plab universitetlar, ayniqsa, xorijiy talabalarga EAP dasturlari orqali akademik tilni o'rgatishni

ustuvor vazifa sifatida ko‘rishadi. Bu dasturlar yordamida talabalar nafaqat ingliz tilida o‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantiradilar, balki ularning akademik muvaffaqiyatlari uchun zarur bo‘lgan boshqa ko‘nikmalarni ham o‘zlashtiradilar.

Ingliz tilining xalqaro aloqa tili sifatida rivojlanishi, o‘zgarishi va o‘zgartirilgan ijtimoiy va madaniy sharoitlarda qanday ishlatilishi haqida keng tahlil ham keltirildi. Ingliz tili, bugungi kunda nafaqat akademik va ilmiy sohalarda, balki kasbiy va turli madaniyatlararo aloqalarda ham asosiy tilga aylangan. Ingliz tili ikkinchi til sifatida ko‘plab mintaqalarda o‘qitiladi va ELF (Ingliz tili xalqaro aloqa vositasi sifatida) deb nomlanadi. Bu esa EAP ning ahamiyatini yanada oshiradi, chunki xalqaro muloqotda ingliz tilining asosiy vosita sifatida ishlatilishi talabalarni EAP ko‘nikmalarini egallashga undaydi.

Mauranen tomonidan kiritilgan "similekt" tushunchasi, ingliz tilining gibrid turlarini ifodalovchi yangi yondashuvni taqdim etadi. ELFning ko‘p tilli tabiati va uning xilma-xilligi, ingliz tilining global aloqa vositasi sifatida qanday o‘zgarishini ko‘rsatadi. Bu nuqtai nazardan, EAP nafaqat ingliz tilini akademik maqsadlar uchun o‘rgatish, balki xalqaro ilmiy va madaniy aloqalarga moslashish uchun zarur bo‘lgan ko‘nikmalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Shunday qilib, EAP ning rivojlanishi, uning zamonaviy pedagogik yondashuvlari va ingliz tilining xalqaro muloqotdagi o‘rni, ta’lim tizimida yangi yo‘nalishlarning ochilishiga sabab bo‘lmoqda. EAP o‘quvchilarga nafaqat ingliz tilida akademik faoliyatni o‘rganish, balki global ta’lim va ilmiy muloqotga tayyorlanishda muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda EAP nafaqat universitetlarda, balki xalqaro ilmiy va kasbiy muloqotda muvaffaqiyatli ishtirok etish uchun zarur ko‘nikmalarni taqdim etadi.

Ingliz tilini akademik maqsadlarda o‘qitishning ilmiy-nazariy yondashuvlari

Ingliz tilini akademik maqsadlarda o‘qitishning ilmiy-nazariy yondashuvlari bu kursning muhimligini yanada oshiradi, ilmiy-nazariy jihatdan ingliz tili o‘qitishning bu sohasi ko‘plab ilmiy, metodik ishlarning asosiga aylandi. Bu sohaning pedagogika yondashuvlarda tobora rivojlanib borishi ko‘plab qiziqishlarga sabab bo‘la boshladi. Akademik maqsadlarda ingliz tilini o‘qitish, talabalar va tadqiqotchilar uchun muhim ahamiyatga ega, chunki bu ularning ilmiy ishlarida, maqolalarida va xalqaro konferensiyalarda ishtirok etish imkoniyatini oshiradi (Andy Gillett & Liz Wray, 2002)

Ingliz tilini akademik maqsadlar uchun o‘qitishning (EAP) nazariy asoslari, pedagogik yondashuvlari va ingliz tilining global lingua franca sifatidagi o‘rni haqida gapirish muhimdir. Ushbu sohadagi olimlarning ilmiy fikrlari EAPning akademik muhitdagi ahamiyatini chuqurroq tushunishga yordam beradi. EAP, Ingliz tili maxsus maqsadlar uchun (ESP) sohasining bir qismi sifatida, talabalarni akademik kontekstda muvaffaqiyatli bo‘lishi uchun zarur bo‘lgan til ko‘nikmalariga ega qilishni maqsad qilgan. Dudley-Evans va St John (Dudley-Evans, T., St John, 1998) ga ko‘ra, EAP talabalarni akademik fanlar bilan tanishtirishda muhim ahamiyatga ega, chunki ularning ta’limda muvaffaqiyatli bo‘lishi uchun o‘qish, yozish, tinglash va gapirish kabi til ko‘nikmalarini o‘zlashtirish zarur. Ularning fikricha, EAP, umumiy ingliz tilidan farqli o‘laroq, aniq akademik talablarni qondirishga qaratilgan bo‘lib, ma’lum bir fan va sohalarda foydalaniladigan til shakllari, funksiyalari va ko‘nikmalariga diqqat qaratadi. Masalan, muhandislik talabalari texnik so‘zlar va ilmiy ifodalarni bilishlari kerak, bu esa gumanitar fanlar talabalari uchun boshqacha bo‘lishi mumkin.

Hyland bu fikrni davom ettirib, EAPning akademik savodxonlikni rivojlantirishda markaziy o‘rin tutishini ta’kidlaydi. (Hyland, K, 1997) U EAPni nafaqat grammatik aniqlik, balki ilmiy va akademik fanlar doirasida argumentatsiya va ma’lumotlarni taqdim etish kabi maxsus amaliyotlarni o‘rgatishga qaratilgan deb hisoblaydi. Hylandning fikriga ko‘ra, samarali EAP dasturlari nafaqat til tuzilmalari, balki ilmiy ishtirok, tahlil va yozish kabi amaliyotlarni ham o‘rgatadi. Misol tariqasida, EAP kurslarida talabalarga ilmiy maqolalar yozish, ilmiy izlanishlar olib borish va konferensiyalar uchun tayyorlash kabi ko‘nikmalarni rivojlantirishga e’tibor beriladi.

Ingliz tilining global tarqalishi bilan, Ingliz tilini xalqaro aloqa vositasi (ELF) sifatida qo'llash tushunchasi EAP amaliyotlariga ham ta'sir ko'rsatdi. Mauranen ELFni ingliz tilining turli ona tillariga ega bo'lgan odamlar o'rtasida aloqa vositasi sifatida ishlatiladigan versiyasi sifatida ta'riflaydi (Mauranen, A, 2002) Bu EAPni an'anaviy ingliz tilining normativlariga qaraganda yanada moslashuvchan va kontekstga mos keladigan til shakllariga yo'naltiradi. Mauranenning fikriga ko'ra, EAP talabalariga nafaqat akademik sohada, balki xalqaro va madaniyatlararo aloqalarda ham samarali muloqot qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'rgatadi.

Misol sifatida, EAP kurslari talabalarni xalqaro konferensiyalarda ishtirok etishga yoki ilmiy maqolalarni yozishga tayyorlashda yordam beradi, bunda ELFning ko'p tilli va turli xil tillarning kesishuviga asoslangan tabiatini hisobga olishadi. Bu yondashuv, ingliz tilining o'zgaruvchan va ko'p tilli tabiatini anglatadi, bu esa talabalarni kengroq akademik va global kontekstda muloqot qilishga tayyorlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdulaziz, H. T, Stover, A. D. Academic challenges in reading. – Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1989. – 290 p
2. Alderson, J. C., Krahnke, K. J. Standfield, C. W. (Eds.). Reviews of English language proficiency tests. -Washington, DC: TESOL-1987, 178 p
3. ALTE, Common European Framework levels. ALTE News, Spring 2002, 1.
4. Andy Gillett and Liz Wray, EAP and success, -University of Hertfordshire-2002, 183 p
5. Bazanova, E.M. Laboratory of Scholarly Communications: Russian perspective.-Vyshee Obrazovanie v Rossii (Higher Education in Russia)-2015, 143 p
6. Bazerman, C. (ed.) Handbook of Research on Writing: History, Society, School, Individual, Text. - London: Routledge. – 2007, 670 p.
7. Bastow, S., Dunleavy, P. and Tinkler, J. (2014). The Impact of the Social Sciences. SAGE Publications. -2014, 344 p
8. Bizzel, P, Hybrid academic discourses: what, why, how. -Composition Studies, -1999. 195 p
9. Biber, D, Variation across speech and writing. Cambridge: Cambridge University Press, -2016, 260 p
10. Canagarajah, S. A, A Geopolitics of Academic Writing. - Pittsburgh: University of Pittsburgh Press. -2001, 253 p
11. Coxhead, A. J, An academic word list (English Language Institute Occasional Publication No. 18). - Wellington, New Zealand: Victoria University of Wellington -2015, 215 p
12. Creswell, J.W, Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. - Thousand Oaks, CA: Sage. – 1999, 256 p
13. Dudley-Evans, T., St John, M, Developments in ESP: A Multi-Disciplinary Approach. Cambridge: Cambridge University Press. -1998, 307 p
14. Flowerdew J. (2007). The non-Anglophone scholar on the periphery of scholarly publication, - quinox publishing, -2007, 280 p
15. Flowerdew, J. (2013). English for Research Publication Purposes. Paltridge, B. and Starfield, S. (Eds.) The Handbook of English for Specific Purposes. --Wiley-Blackwell, -2013. 322 p
16. Flowerdew, J, Academic Discourse, -Routledge. -2009, 352 p.
17. Goodfellow, R, Online literacies and learning: operational, cultural and critical dimensions. -Language and Education. -1998, 399 p
18. Hyland, K, Writing in the Academy: Reputation, education and knowledge. - London: Institute of Education Press. -1997, 350 p

19. Hyland K. *Academic Discourse: The Bloomsbury Companion to Discourse Analysis*. Hyland, K. & Paltridge B. (eds.) - Bloomsbury. -2013, 416 p.
20. Dudley-Evans, T., St John, M, *Developments in ESP: A Multi-Disciplinary Approach*. Cambridge: Cambridge University Press. -1998, 307 p
21. Mauranen, A., and Vetchinnikova, S. (Eds.) *Language Change: The Impact of English as a Lingua Franca*. -Cambridge University Press. -2002, 305 p